

(/)

🏠 (/)

> Forhistorisk tid, antikken, arkæologi ([http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12)

12)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Oldtidssagaernes verden

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/urtid>)

Oldtidssagaernes verden

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 249

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/oldtidssagaernes-verden)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/oldtidssagaernes-verden](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/oldtidssagaernes-verden)) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [\[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/oldtidssagaernes-verden\]\(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/oldtidssagaernes-verden\)\) **in**](http://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

([\[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/oldtidssagaernes-verden&title=\]\(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/oldtidssagaernes-verden&title=\)\)](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

Annette Lassen

Oldtidssagaernes Verden.

Gyldendal. 208 sider. 199,95 kr.

Af Anders Ellegaard

I årene 2016-2019 redigerede Annette Lassen en ottebinds udgave af samtlige Oldtidssagaer og Totter (korte fortællinger, som kan indgå i sagaer). Teksterne var nyoversatte, og bøgerne havde træsnit i farve og sort/hvid udført af Peter Brandes. I september 2021 udgav Gyldendal nogle af Oldtidssagaerne udvalgt af Annette Lassen, som er docent ved Árni Magnússon-instituttet i Island og ved Københavns Universitet.

I denne bog går Annette Lassen bag om Oldtidssagaerne for at belyse den verden, som de blev til i og for at oplyse om kilderne til dem.

Hvornår er Oldtidssagaerne skrevet? De handler om tiden før landnam, som dateres til 870-930. Det vil sige, at de foregår i Danmark, Norge og Sverige og i de lande, som vikingerne opererede i; men altså ikke i Island. De foregår før kristendommen blev indført i Norden. - De første Oldtidssagaer kan være skrevet allerede i 1100-tallet, men der er også nogle, som er skrevet senere; og de kan være omskrevet og redigerede i Middelalderen. - De deles i tre grupper: heltesagaer, eventyrsagaer og vikingesagaer. En anden opdeling er i tragedier og komedier. Traditionelt er der tale om 29 sagaer og 7 totter.

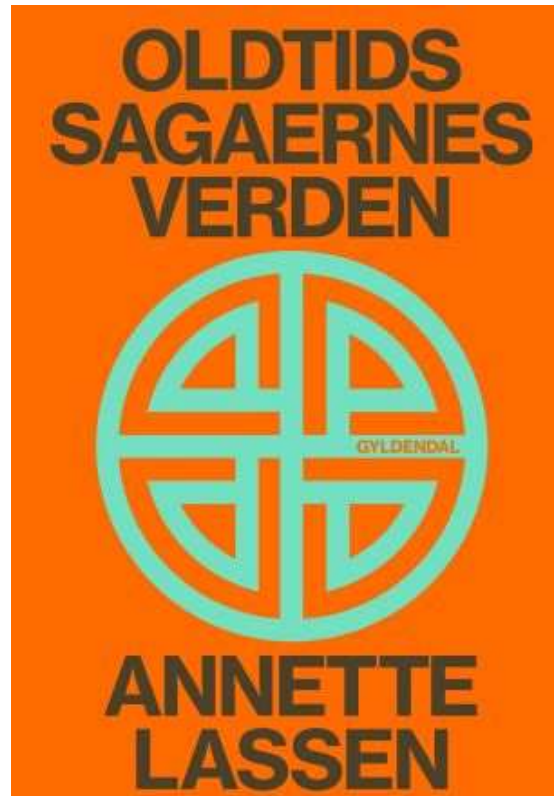
Den litterære baggrund kan findes i germansk oldtidsdigtning, anden europæisk (især fransk) litteratur og i teologiske værker. Det skal erindres, at det var munke og skriftlærde kristne, som nedskrev sagaerne. De kan have kendt europæisk litteratur og haft bagtanker med nedskrivningen.

Oldtidssagaerne kendes som håndskrifter, fra før bogtrykkunsten blev opfundet. Det betyder, at sagaer, som findes i flere eksemplarer, ofte ikke er helt ens. Det formodes, at nogle sagaer er gået tabt, og at vi kun kender toppen af isbjerget. De første sagaer er skrevet på latin, men de er hurtigt blevet oversat til islandsk. - En særlig vinkel er, at Saxo har flere af heltene og sagaerne med i sin Danmarkshistorie.

I 1600-tallet blev sagaerne anset for at være troværdige kilder til danmarkshistorien. I tidens løb har holdningen blandt historikere skiftet meget. Fra historieskrivning til rene løgnehistorier og til enkeltheder, som (måske) har historisk baggrund. Svenske runesten giver hentydninger, som måske kan tolkes som fakta. Saxo mente, at runesten var bøger fra oldtiden. - Hvor er grænsen mellem løgn og virkelighed? I sagatiden troede man på drager, trolde og kæmper, og som forfatteren skriver, er der i dag folk, som tror på UFO'er, liv på andre planeter, spøgelse m. v. - Der forskes stadig i sagaerne.

Heltene i Oldtidssagaerne er endimensionale, og de skifter ikke karakter i løbet af sagaen. De er glade eller onde fra start til slut. - Der nævnes ofte drømme om kommende begivenheder, og heltens hustru fortolker ofte drømmen bedre end helten. - Det er et gennemgående træk, at skæbnetro spiller en stor rolle i sagaerne. Man kan ikke undgå sin skæbne, som er fastlagt allerede ved fødslen. - I

Oldtidssagaerne er handlingen ofte episodisk. Helten møder bedrifter og farer, som ikke er forbundne, og som gerne bliver farligere og farligere for at ende i et klimaks. Man kunne fjerne en bedrift eller en fare uden at ændre sagaens sammenhæng. - I bogen kan man læse om andre litterære karakteristika som for eksempel dobbelte negativer (ikke uforberedt = forberedt), underdrivelser (rift = dødeligt sår) eller underdrivelser som er humor og overdrivelser (den smukkeste, den stærkeste, den største).

Oldtidssagaernes samfund var slægtsbaseret. Det var et bondemiljø på en gård, hvor faderen var den store mand. Sønnerne drog ud for ikke at blive bønder, og for at skaffe sig hæder, ære, rigdom og måske en passende hustru. På høvdingens gård/slot var der guld og kostelige tæpper, og man fordrev tiden med jagt, falke og turneringer. - Ære var en grundlæggende betingelse for en fri mand, som kunne være konge, viking eller søn af en storbonde. Modsætningen var en træll, en fattig mand eller en småbonde, som måtte arbejde for en storbonde. Helten skulle være maskulin, stålsat, stræbsom og eventyrlysten. Hvis han havde erotiske affærer var det med en bondedatter eller en troldpige. En mand skulle dø med ære, hvilket ville sige i krig eller kamp, så han kunne komme hjem til Odin og aserne. En mand skulle både have en benhård maskulinitet og en høvisk følsomhed i forhold til kongen og hans hird og især i forhold til velbårne kvinder. En mand som mistede sin ære var en nidding. - Slægten betød alt, men heltene i sagaerne kan handle både med og imod sin slægt. I nogle tilfælde vælger helten en fostbroder frem for familien. Venskabet kunne være vigtigere end familien. - Ægteskaber var arrangerede, hvilket afspejler at kærlighed og ægteskab var to forskellige ting i Middelalderen. Det var dog vigtigt, at kvinden var indforstået med ægteskabet. I modsat fald kunne det ende med illoyalitet, brudte løfter, hævn og drab. Kvinden hævnede sig i hjemmet og på familien.

Et afsnit i bogen er helliget møkonger, skjoldmøer og militante mødre. Kvinder skulle være høviske, brodere eller gå i nøddeskoven, men i nogle tilfælde ville de hellere lære våbenbrug, gå i mandsdragt og deltage i krige. I Oldtidssagaerne er kvinder mere selvstændige end i Islændingesagaerne. Skjoldmøer udvalgte de døde krigere, som skulle til Valhal. Møkonger var kongedøtre som deltog i krige på lige fod med mænd. Det skal bemærkes, at det ikke var nedsættende at brodere. Det var forbeholdt de allerøverste lag af samfundet.

I Oldtidssagaerne forekommer der mange forskellige skikkelser: drager, havmænd, brøndpissere, trolde, afdøde højlagte, dværge, elvere, finnekvinder, gamle koner, spåkoner, vølver, norner. Alle kan lave magi, men især dværgene spiller en vigtig rolle. De er mænd, bor i en sten og kan lave mirakler, lægekunst, glemseldrikke, huskedrikke, modsejd eller fortryllede sværd og smykker.

Religionen i Oldtidssagaerne var asatroen, men det skal huskes, at sagaskriverne var kristne. Asaguderne skulle oprindeligt have været mennesker med høj status og position, som indvandrede fra Troja. De blev ophøjet til guder efter deres død og dyrket af uvidende mennesker, som først så lyset, da de blev kristne.

Julen var en farlig tid i Oldtidssagaerne. Helte og krigere skulle aflægge løfter om næste års bedrifter, som man forpligtede sig med ære til at overholde eller dø. Den hedenske jul åbnede en passage til mørkets magter. Den kristne jul åbnede forbindelsen mellem himlen og jorden.

I afsnittet om Oldtidssagaernes efterliv skriver forfatteren om 1600-tallets historieopfattelse, 1800-tallets kildekritik, Tegnér's Fritjof Saga, Grundtvigs og Oehlenschlägers inspiration fra Vølsungernes Saga, Richard Wagners Nibelungen Ring, J.R.R. Tolkiens Ringenes Herre, Game of Thrones og Vikings. Alle inspirerede af én eller flere sagaer – og ofte Oldtidssagaerne. - Et andet afsnit handler om danske oversættelser af sagaerne. - Endelig er der et kort referat af 33 sagaer, totter og skrifter med oplysning om handling, redaktioner, oversættelser m.m.

Bogen er en velkommen kommentar til Oldtidssagaerne, en selvstændig beretning om den nordiske verden i sagatiden og om sagaernes historie i Danmark.

[Historie-online.dk, den 4. januar 2022]